

Palačka zimní, VKP U hrušky. Foto Martin Chochel.

Nález palačky zimní ve VKP U hrušky

Martin Chochel, Krajský úřad Karlovarského kraje

Palačka zimní (*Tulostoma brumale*) je druh houby z čeledi palečkovitých, dříve byl součástí širší rodiny břichatkovitých (tedy příbuzná pýchavek), který tvoří plodnice v podzimních až zimních měsících. Lokalitami jejího výskytu jsou přírodní i umělé (náhradní) stepní suťové lokality. Vyrůstá z mechu mezi kameny, ale i ve volném prostoru. Velmi vzácně bývá nalézána i ve skalkách, případně v širších spárách dlažby.

Část vývoje probíhá pod zemí, v době zrání pak vytváří 3–5 cm vysokou nadzemní plodnici. Plodnice je tvořena dlouhou válcovitou stopkou, na které je na vrcholu připojeno bocháňkovité ústí, na kterém se v nevrcholové

části vytváří otvor pro vypuštění spor. Povrch plodničky je zpočátku rezavě vláknitý, později ve sloupkové části rezavě, později hnědě, plstnatý, horní část je po dozrání šedavá, papírovitá, matná. Palačka zimní je zařazena do červeného seznamu ohrožených druhů ČR jako ohrožená.

Palačku zimní jsem recentně nalezl 30. 5. 2010 na Ostrovsku ve významném krajinném prvku (VKP) U hrušky, což je nápadný oblý vrch vpravo od silnice na Karlovy Vary, mezi mostem k Nejdě a víceúrovňovým sjezdem ke starému městu a průmyslové zóně.

Významný krajinný prvok U hrušky. Foto Martin Chochel.

Vzhledem k období nálezů, kdy byly nalezeny uschlé plodnice, nebylo možné stanovit stav populace. Při opakované kontrole lokality v únoru 2011 bylo zjištěno několik desítek plodnic, rostoucích na 3 poměrně malých, ne zcela propojených ploškách, definovaných porostem mateřídoušky časné (*Thymus praecox*) a drobných druhů kostřav (*Festuca* sp. div.). Dvě z plošek vznikly kolem obnažených matečních horniny kopce, jedna je pod vrcholem na mělkém půdním profilu. Okolní složení společenstva je typické pro stepní xerothermní lokality jižních svahů Doupovských hor, eventuálně severozápadní části Českého středohoří, čímž se prakticky celý kopec poměrně vymyká svému okolí.

V lokalitě je prováděn pravidelný management, který

má za účel podporu flóry VKP. Zvolený management, při podpoře rozvoje řídké porostlých výslunných ploch, v zásadě podporuje i populaci této relativně vzácné houby. Problémem však je, že je lokalita často poškozována terénními motocykly a čtyřkolkami, jejichž trasa vede právě přes místa, kde se houba vyskytuje. Nežádoucí opakované přejíždění, které zabraňuje regeneraci porostů, vytváří poměrně hluboké vertikální rýhy, jejichž narušený povrch rychleji eroduje a zároveň více váže vlhkost. Oba faktory, pomínou-li značně negativní vliv těchto exponovaných a dobře viditelných rýh na krajinný ráz, negativně ovlivňují jak vzrostlou populaci vzácných rostlin, tak palečky zimní.

Vzhledem k pravidelnému managementu, by stačilo k ochraně populace palečky a vzácných společenstev relativně málo – dodržování zákona a postihy pro nezákonné projíždění krajiny terénními vozidly v kombinaci s pasivním opatřením v podobě vytvoření valu z vyřezaných křovin na úpatí kopce (při stavu současných porostů by stačilo uzavřít křovitou formaci na západě). Dalším vhodným opatřením by bylo plošné, nárazové (např. 1x za 3 roky) rozrušení povrchu na vybraných místech. Takové opatření by naopak mělo velmi pozitivní vliv na všechny složky společenstva, jelikož by zde došlo k potlačení konkurenčních tlaků a byl by čas jak na regeneraci stávající, tak na vytvoření nové generace generativního původu.